

ՀԱՆՐԱՊԵՏ

ԿԻՍՏՄՍԵԱՅ

Ե.Ջ.ԳԵՅԻՆ ԵՌՈՂՋԱԿԱՆ

Ն Ի ՌԻՍՈՒՄՆԱԿԱՆ

ԽԱՐԱԳԻՐ	ՏՆՕՐԻՆ
Մ . Բ . Ի-թի-նի-ն	Հ . Ս . Ը-ն-նի-ն
ՀՐԶԱՆ Գ . ԹԻՒ 22 . 1863 ՆՈՅՏԵՐԻՐ 15 :	

ԵՌՈՂՋԱԿԱՆ

ՉԻՆՈՒՄԱՐՈՒՄԻՆ ՈՐԻՅ Ե ՅԵՐԱՅ *

Չմեռը կամօտենայ . այս ասուր եղանակիս կա-
րապետներն արդէն շատերնուս սիրտերը կոտրած են
նախատեսելով այն խումբ մը թեթեւիկ հիւանդու-
թիւններն , որ միշտ հետը կըներէ : Եյս անգամ ա-
նոնցմէ մէկուն, վրայ պիտի խօսիմք , զոր վերնագիրն
կ'այայնէ :

Եյս թեթեւ հիւանդութիւնը անբնական է .
այսինքն՝ յառաջ կուգայ խումբ մը փոքրիկ անզգու-
շութիւններէ . ասիկա որքան ալ թեթեւ ըլլայ , միշտ
ցան ունի և երբեմն առանց ցաւալի հետեանաց
չանցնիր :

* Էլ այագ չաբլամաւը, գոր ուամկաբար մայաւըլ
կկոլ եմք :

Եւս հիւանդութիւնը ձեռաց և ուրիշ մատակարար մօրթին և անոր ներքին կողմը գտնուող իւղոտ մասին ուռեցնող բորբոքումն (իւֆնէթ) է . այսքանը հիւանդութեան առաջին աստիճանն է , զի երբեմն բորբոքումն աւելի խորունկ երթալով մինչև ոսկորներուն կհասնի , որուն կհեռան շարաւ պարունակող և սաստիկ ցաւոտ փոքրիկ վերքեր , զորոնք այրել կպարտաւորի բժիշկն մինչև անգամ դժոխաբարով (Ճէհէննէմ թաշը) . սակայն շատ տեսակ միջոցներ կան հիւանդութեան մինչև այս աստիճան սաստիկանալուն առաջին առնելու համար :

Անձնական խնամք միայն բաւական են : Սիրելի լինի բոլորից , եթէ դու ալ ձմեռնահար եղած ես , և թէոր հինցած և սովորական եղած է քեզ , ուշագիտ եղիր հետեւեալ ըսածներուս : Հատկին կճանաչէի որ խիստ անհանգիստ էին ձեռուրնին կարմրցած ու ուռած ըլլալով չէին կրնար գոցել , գործել կամ գրել . մանաւանդ ամեն լուացուելու ատեն չափազանց ցաւ մը կը գային . բայց հետեւեալ ողջպահիկ շատ պարզ և դիւրին ղգուշութիւններն ի գործ դնելով բարեբաղդաբար այսօր աղատ և հանգիստ են այս մասին :

Չգուշութիւններն են՝

Ե : Եմեն անգամ ձեռք լուանալէ ետքը զանոնք խիստ աղէկ չորցնուել , և զայս անձնական խնամոց պարտուց առաջինն համարել . ջանալ բաւական ժամանակ՝ քանի մը վայրկեան այս գործողութիւնն ընել , անանկ որ բնաւ խոնաւութիւն չմնայ . եթէ ոչ մնացած ջուրին ամենափոքր մասուկքը մօրթին վրայ գտնուած անհամար ամենանուրբ ծակերէն ներս մտնելով հոն կմնան և կսառին , և հետեւաբար այս կէտին մէջ արիւնը սովորութեանն ու պիտոյիցը համեմատ չկարենալով շրջան ընել՝ նկարագրած հիւանդութիւնս անմիջապէս ծնունդ կառնու :

Ի : Տուն մտնելուն պէս շուտ մը կրակին քով
երթալով ոտք , ձեռք չտարցընել , մանաւանդ երբ
թմրած են :

Գ : Արակին քովէն ելնելով խոկոյն դուրս չեր-
թալ , զի ասով ձմեռնահարութիւն յառաջ կուգայ :
Եւոր համար աւելի աղէկ , օգտակար և մանաւանդ
քաղցր է ձմեռ ատեն միշտ կրակէն հեռու նստիլ :

Դ : Տաք ջրով ձեռք չլուալ :

Եւհա բոլոր ասոնք այս թեթեւիկ՝ բայց խիստ
անհանգստութիւն պատճառող հիւանդութենէն ազատ
մնալու համար են : Ամնայ հիմա սովելիլ թէ եղած
ատեն ինչ ընելու է : Երբ ձեռու ըններնիս ձմեռնա-
հարութեամբ ուռնալով և կարմրելով բորբոքին՝
պէտք է դնել մանանխով (հարտալ) խառն պաղ
ջրի մէջ , պարզ աղով խառն ջրով շփել . — աղին
տեղ պաղլեղ (շապ) ալ կրնայ դործածուիլ . —
գինիով , օղիով և քափուրով (քեաֆիրի) լուա-
ցուիլ : Եւորնց ամենն ալ օգտակար և դիւրաբայժ
դարմաններն են յիշեալ հիւանդութեան :

Հարբուիւք (նեխուէլ) քանի ճշմարիտի մը
անցընել :

Երդէն ամեն մարդ գիտէ թէ հարբուիւք կսկսի
իրարու վրայ յաճախ փունդտալով մը , և անմիջապէս
տեսակ մը ջուր (զոր չճանչցող չկայ) կվաղէ քմէն :
Երդ՝ այս թեթեւ բայց անտանելի հիւանդութենէն
ազատելու համար պէտք է համբերել քանի մը վայր-
կեան և քիթ չինջել՝ բաւականանալով քմէն ինքնի-
րէն դուրս վազածն միայն սրբելով՝ բայց դարձեալ
կրտմը — առանց քմին դուլելու : Եւհա ամենապարզ
գեղ մը , որ առանց դարմանաց և անհոգութեան
պէտք է ի դործ դնել : — Պատճառը ուրիշ թուով

մը գրել կխոստանամք՝ անտարակոյս ըլլալով որ Անգամազնութեան և Բնազնութեան անդէտ եղողներուն ոչ սակաւ հետաքրքրութիւն կպատճառէ յիշեալ պատուէրն :

Կա՛ն ի՞նչպէս աւելի դիւրամար քննուի :

Ըրդէն յայտնի է թէ շատերն դիւրաւ չեն կրնար մարտել կաթը , և ասոր համար ոմանք պաղը , կէսք Գաթը ուրիշներն անդադար , կան ալ որ շատրո՞ղ կրնան ուտել . և չափահաս մարդոց մէջ խիստ քիչեր կդտնուին որ կարենան հանգիստ մարտել զանի :

Աւրօպիոյ մէջ ասոր համար անթիւ փորձեր ըլլալով զանազան միջոցներ առաջարկուած են . զորօրինակ՝ կաթին հետ խառնել քիչ մը անանխոյ (նանէ) կամ դաբնիի (տէֆնէ) ջուր , ևայլն , որոնք խիստ յաջողած և օգտակար հանդիսացած են . բայց ասոնք կաթին գէշ համ մը տալէն զատ ամենուն քով դիւրաւ չդտնուելուն՝ շատ առողջաբաններ ուրիշ դիւտ մ'ընել ուղեցին , որ միանգամայն ըլլայ պարզ , դիւրագին և ամեն տեղ դտնուող : Յաջողեցաւ այս կամքն ալ , և փորձով դտն թէ պէտք է Ինչ Գաթը ալ դնել կաթին մէջ դիւրաւ մարտելու համար :

Այսուամբ թէ այս դիւտին հրատարակութեամբը հաճոյական ծառայութիւն մ'ըրած կրլամբ մանաւանդ ամեն առաւօտ կաթով նախաճաշելու սովորութիւն ունեցողներուն :

Աստի այս առթիւ կինդրեմք այնպիսիներէն որ չորաբեկ դարեհաց մը կամ ամենադժուարամարս կերակրիկ մ'անգամ չդտնողներուն վրայ ալ գթութեան աչք արձակեն :

Ըրենակցաց ամուսնութեան ցաւալի հետեանքն :

Ըրենակցաց ամուսնութենէն ծնունդ առած ցաւալի վտանգները շատ անգամ առաջին սերնդեան վրայ առանց որ և իցէ նշանով մը յայտնուելու՝ երկրորդին վրայ կազդեն :

Ըսածնիս ամենայն դիւրութեամբ հասկըցնելու համար յարմար կգտնիմք սա հետեւեալ երկու օրինակներն յառաջ բերել, զորոնք քաղած եմք բլրժրկական օրագրէ մը :

Փարիզի արուարձաններէն՝ Պուապօն — Է — պէնի մէջ դեղագործ մը կամուսնանայ գերմանացուհոյ մը հետ, որ ծնած էր երկու եղբորորդիներէ : Պեղագործը չորս զաւակ կունենայ. առաջինը սաղափոն . երկրորդն՝ առողջ և կատարեալ կազմուածքի տէր, իսկ չորրորդն՝ աղու : Եւս եղեւութեան պատճառն է մօրերնուն երկու արեւակիցներէ ծնած ըլլալն :

Տօստօյնի մէջ Լ. անուն քաղաքացեան քրոջ և եղբոր ամուսնութենէ ծնած աղջկան մը հետ կամուսնանայ . ուսկից կունենայ երկու առոյգ, բարեկազմ և առողջ զաւակ՝ մանչ և աղջիկ : Եղբիկը քսան տարեկան ըլլալուն՝ կամուսնանայ իրեն հասակից երիտասարդի մը հետ առանց արեւակեցութիւն ունենալու : Տարի մ'ետքը ի քնէ հաճ զաւակ մը կունենան : Ծնողքը խիստ առողջ էին, բարեխառն երկրի ծոց կրնակէին, որ ոչ այնքան չոր և ոչ խոնաւ էր . հարստութիւննին ալ բաւական էր հանգիստ ապրելու . և իրենց բնակած կլիմային ողջագահիկ օդ մ'ունենալուն հաւանական նշան կրնար համարուիլ հոն իրենց զաւակէն զատ համր չգտնուիլն :

Եհա այս երկու օրինակներէն կրնամք սովորիլ թէ այս դժբաղդութիւնք միայն բաղդին չեն վերաբերիր, այլ յաւետ մարդոց վնասակար սովորութեանցը : Ասովորմք նաև որ երկու արեւակեաց ամուսնութենէ ծնածը շատ անգամ որչափ որ առոյգ, առողջ և բարեկազմ ըլլայ, երկրորդ սերնդեան պատուըներն ընդհանրապէս հիւանդոտ ու տկար կըլլան :

Ուստի լսեցողաց կթողումք մախարերել թէ որ-
չափ զգուշանալու է այս տեսակ ամուսնութենէ . և
քանի ցաւալի է եթէ հայր մը , մայր մը տեսնէ իր
որդին , որ մեծ պակասութեան մ'ենթակայ եղած
կաւաղէ զինքը և կանիծէ իր ծննդեան օրն , և ան-
շուշտ ծնողքն իսկ , եթէ գիտնայ պատճառը . . . :

Ձեռաց քրտին

Շատերնիս կնեղանանք ձեռունիս քրտնած
տեսնելով , և արդարեւ խիստ ձանձրացուցիչ է , ո-
րովհետեւ ինչ որ ձեռունիս առնենք՝ կաղտոտի և
կարատաւորի (լէքէ լլալ) : Շատ դրադիրք ասոր հա-
մար դժգոհ են , զի մատանց կոխած տեղերն կար-
ծես կիւղոտին , և այն տեղուանքն գրիչը չկրնար
յառաջ երթալ :

Արտաքերինք այս անհանգստութեան ճար
մ'ը՛ եւ . և ահա այս փափաքնուս ալ հասանք , զոր
հրատարակել կիութեամբ քաջայոյս լլալով որ գրչի
բարեկամներն , մանաւանդ ասեղնագործութեան և
միշտ մատուններով աշխատելու պարագայը կանայք
և օրիորդք դո՛հ պիտ'լլան :

Երբ ձեռուններն թրջիլ կամ քրտնիլ սկսին ,
բարակ մաղուած փոշի մէջ դնելու է . ինչպէս՝ բը-
րինձ , քոլայ , օսլայ (նիշաթէ) :

Տո՛ւ ետպիրնօ և պրեցած (Եանդ)

Երեւելի բժիշկ մը բազմաժամանակեայ փորձե-
րով կհաստատէ թէ պրեցածի համար մինչև հիմա
գործածուած գեղերուն նախապատին է տաք էս-
պիրթօն :

Մենք ալ սոյն բժշկին այս մասին խօսածը
խիստ համառօտելով կհրատարակենք , յուսալով որ

Հասարակութեան օգտակար կրկայ, որովհետեւ այս տեսակ վտանգներ գրեթէ առօրեայ են :

Երբ մարմնոյն որ և իցէ մասը այրի, առանց վայրկեան մ'անցընելու հսպիրթօն կտրելի եղածին չափ տաքցընելով և լաթ մը անոր մէջ թրջելով այրեցած մասին վրայ դնելու է : Յիրաւի առջի բերան ցաւը աւելի կսաստկանայ, սակայն խիստ շուտով բորբոքումը կանցնի քանի մ'անգամ լաթը փոխելով : Տասը վայրկեան յետոյ ցաւին երեք չորրորդ մասը կը պակսի, իսկ մէկ ժամէն բան չմնար :

ԵՅԼՆԻ ԵՅԼՎ

Փարիզի կայսերական թանգարանը (ուր մինչև այսօր քանի մ'անգամ անձամբ երթալու բաղդն ունեցայ) գտնուած գրոց շատութեանը վրայ զարմանալով ուղեցի տեղեկութիւն մ'ստանալ անոնց թուոյն վրայ, որով գտայ սոս 5 հոտեկտլ ցուցակն թանգարանին տոմարին մէջ :

2,000,000 Հատ տպեալ. 200,000 ձեռագիր
3,000,000 պատկեր. 500,000 աշխարհացոյց տախտակ : Թանգարանին մէջ յատուկ սենեակ մ'ալ կայ ուր ասոնցմէ զատ զետեղած են անհամար հնութիւնք և գրամք :

Եւս զարմանալի հաշիւը արդարեւ արժանի է ուշադրութեան մայրաքաղաքիս այլ և այլ թաղերուն մէջ գտնուած ազգային ընկերութեանց, որոնց մէջ գտնուած գրութեանց թիւն բազդատմամբ թանգարանիս շատ ոչինչ են : Եսիկա ըսելով չեմք ուղեր վճատեցընել մեր ընկերութիւններն, այլ ի բոլոր սրտեմ կ'փութաքիմք որ օր յօրէ կամք ու ջանք աւելնան

աղգիս մէջ հարուստ ընթերցարաններ ունենալու համար, որոնց օգուտը — աւելորդ է ըսել — խիստ շատ է :

Չեմք պահանջեր նաեւ որ մեր ընթերցարաններն ալ քիչ ժամանակի մէջ Լրոտական բազմաճոխ ընթերցարաններուն և թանգարաններուն նմանին, այլ հցանկամբ որ ընկերութիւնք և առանձինն անոնց վարչութիւններն իրենց սկզբունք ընեն աշխատութիւնն ու յարատեւութիւնը, որոնցմով ամեն բան կը ըլլայ, և փոքրիկ ու աղքատիկ հաստատութիւնք ժամանակ անցնելով կճոխանան ու կ'առաջագիմեն : Ո՞վ կրնայ ըսել թէ Լրոտակ մէկ երկու տարուան մէջ հասած է իր ներկայ նախանձելի վիճակին, և ո՞վ կ'համարձակի ըսել թէ յարատեւութեան արգասիք չեն Լրոտական արդի փառքն ու սքանչելի հաստատութիւնները, որոնցմով այսօր իրաւամբ կ'արժի և բոլոր աղգաց ու աղանց վարդապետ ու օրինակ հանդիսացած է :

Երանի այն աղգին, որ կ'հետեւի անոր բարի շաղաքը: Այս աղգը, որ անանաւոր աղգաց տոմարին մէջ կ'արձանագրուի անունը:

Հալուի մէջ չափազանց համբերող մը հետեւեալ կ'արդէ դուրս աշխատութեանց հեղինակն եղած է :

Նախնի Նգիպտացոյ բառարանին մէջ գտնուած բառերը համընկող գտած է թէ ընդ ամենը 640 բառէ կ'աղկանայ :

Ենդղեացի մը, որ մարդասիրութեամբ երևելի հանդիսացած է, կ'արդալով ամեն օր Լուտարան, Շաքսիո, թայմիլ օրագիրներն և անգղիոյ լրագիրները, հաղիւ 3—4000 բառ կ'գործածէ իր բոլոր խօսակցութեանց մէջ :

Ըմենէն երևելի ճարտարախօսները հաղիւ 10,000 բառ կ'գործածեն :

Հաքսիո՝ անգղիացւոց ամենէն հմուտ հեղինակը իր բոլոր գրութեանցը մէջ հաղիւ 15,000 բառ գործածած է :

Միլիոնի "Ռախտ կորուտեալը" 6,000 բառէ կբաղկանայ :

Հին կտակարանը, որ ամեն պէտք եղածն ըսած է, ընդ ամենը 5612 բառով շինուած է :

Ընթերցողք "բառ" ըսելով տեսաին հասկնալու են, և ոչ թէ յիշեալ գրոց մէջ գտնուած բոլոր բառերուն թիւը :

Տասն և հինգ տարեկան անգղիացուհի մը Լօնտրայի +օօֆէ-Էմմիլի-Է անուն լրագրոյն միջոցաւ երիտասարդութեան ուղղեալ յօդուած մը կհրատարակէ, որով կխօսի բարեխառնութեան վրայ :

Եյս զարմանալի օրիորդը տասն և մէկ տարեկան հասակէն սկսած է սոյն նիւթոյն վրայ ճառել : Մինչև հիմա 5000 աշակերտէն աւելի ունի .

Երգարե զարմանալի է մատաղ հասակէ սկսեալ այսպիսի գործողութեան մը ձեռնարկել, և մինչև այս աստիճան յաջողիլ :

Եւրոպական լրագրաց մէջ ամեն ատեն այսպիսի դէպքեր կարդալով չենք կրնար չհառաչել և ասոնցմէ խրատ չհանել մերայնոց : Ուստի այս առթիւ ալ կը սեմք . երանի էր թէ ազգային օրիորդութիւնն ալ յիշեալ հասակէն սկսելով (թէև ըստ մեզ սուշ է) հետեւէր մեր մայրենի լեզուին, ազգային կրօնից ու պատմութեան անհրաժեշտ ուսման՝ փոխանակ ֆլանդի և ուրիշ խաղերու, որոնց կհետեւին խիստ կանուխ և ամեն բանէ առաջ : Եյս վերջիններն կտեսնուին աւելի մեր մեծատանց տուներուն մէջ : Եսով չեմք

աւելի բաւել թէ բոլորովին ետ կենան այս տեսակ
ուսմունքներէ , այլ կրօնաբարձ որ խիստ կարեւոր
ները բարձի թողի չլլան . այն է մայրենի լեզու ,
ազգային կրօնք ու սրատմութիւն , որոնք օրիորդի մը
օժտին էն փառաւոր մասը կկազմեն , և անտարակոյս
կատարեալ մայրութեան մը կպատրաստեն զանի :

Փարիզի տուներուն մեծութեանը վրայ մեր սի-
րելի ընթերցողաց փոքր ինչ դադափար մը տալու հա-
մար կծանուցանեմք թէ մինչև 200 վարձւոր (քիրաճի)
ընտանիք պարունակող տուներ կան :

Բոլոր բնակչաց թիւն է 1,500,000 :

Հոկտեմբեր 8-ին Փարիզ երևելի հրապարակի
մը մէջ պղինձէ շինուած արձան մը կանգնեցին
ի յիշատակ Վալդէօնի առաջնոյ :

Ըրգիրք կրեն թէ այս արձանին բոլոր պղին-
ձը այն թնդանութներունն է , զորոնք յիշեալ հըռ-
չակաւոր աշխարհակալը դրաւած է իր յաղթած թըշ-
նամիներէն :

Ըսով Փարիզի երեք գլխաւոր հրապարակնե-
րուն մէջ երեք տեսակ արձանով կտեսնուի Վալդե-
օնն : (Թագաւորական զգեստով , որ կնշանակէ Լա-
ւալդէօնի . զինուորական կերպարանքով , որ կը-
նշանակէ օրէնակ . իսկ երրորդն է գերեզմանը , որ
կիմարդմանուի յիշատակ :

Սօտերս Լմերիկոյ մէջ նոր դործիք մը հնարած
են , որով մարդիկ յետ այսորիկ կարող պիտի ըլ-
լան ջրի վրայէն քալել ամենայն հանգստութեամբ :
Ըրդէն ասոր համար առաջին փորձ մ'ալ Վարդանէ-

լի (Զանգեզուր) նեղուցին մէջ եղաւ անցեալներն երկու անգղիացիներէ , որոնց մէկն յաջողելով 100 անգղիական ոսկի շահեցաւ . իսկ միւսին չյաջողելուն պատճառն ետեւ դառնալով կնոջը նայելն էր :

Այս գիւտին ծանուցումէն ետքը այսպէս կ'յարէ եւրոպական լրագիր մը : “ Յետ այսորինկ ամեն տեսակ ձկներն ալ պիտի լուսաւորուին ու կրթութիւն , որոնցմէ ձկնորսներն օրինակ պիտի առնեն գիտուն օձաձկներ որսալով : Այսպէս մարդուս կարողութիւնը այնքան պիտի մեծնայ , որով կարող պիտ'ըլլայ ամեն բան ընել ու ամեն անկարելի բաներ կարելիացնել ” :

ԳԵՐԵՑԱԽՆԵՏՈՒՆ

Պօլիս գտնուած ժամանակս Ազգային զանազան հրատարակութեանց մէջ շարունակ կկարդայի մեր գերեզմանատանց ցաւալի վիճակը : Երձիշտ մանաւանդ շատ անգամ և գրեթէ ամեն թուոց մէջ կըողոքէր , հասարակութիւնը սկսաւ քիչ քիչ զգալ թէ ի՞նչ է գերեզմանատուն և ի՞նչ վիճակի մէջ պահուիլ պէտք է : Պահուածիւն Աստուծոյ կարծեմ . թէ ալ չգտնուին այնպիսիներ որ մինչև հիմայ հին դաղափարի վրայ հաստատ մնալով ըսեն թէ “ պէտք է որ գերեզմանատուներ զբոսանաց տեղի ըլլան ” :

Պօլսոյ զանազան թաղերու մէջ գտնուած գերեզմանատանց ցաւալի վիճակը պէտք չէ նկարագրել . քանի որ ամենուս ալ յայտնի է : Վերո Թարիղ չեկած շատ անգամ զանազան դրոց և հրատարակութեանց մէջ Եւրոպիոյ լուսաւորեալ ազգաց գերեզմանատանց ի՞նչ վիճակի մէջ գտնուիլ կարդալու պատեհն ունեցած էի , հասկցած էի անոնց վերաբերեալ օրէնքները ,

կանոնները , բայց և այնպէս այս մասին ունեցած չափազանց հետաքրքրութիւնն դժհասնելու համար ունեցած էի Փարիզ գալէս վերջը քաղաքին և շրջակայից մէջ դառնուած գերեզմանատուններն աչքէ անցընել : Այս փափաքիս ալ հառայ , տեսայ , քննեցի և ինչ որ կրցայ սովորել կփութամ Հանդիսիս միջոցաւ հրատարակել :

Այսին և առաջ գերեզմանատանց նկարադրութիւնը չորսո՞ւմ կհամառօտեմ անոնց վերաբերեալ կանոնները :

« Առաւելարութեան կողմանէ արդիւնուած է մեռեալներն քաղաքին մէջ թաղել , ուստի գտնուած բոլոր գերեզմանատունք բնակութիւններէն խիտ հեռի , և շուրջանակի հինգ վեց կանգուն բարձրութեամբ պտտերով գոցուած է . մեռեալին հանդէսը Փարիզի որեւիցէ Աղեղեցւոյ մը մէջ կատարուելէն յետոյ յատկացեալ կառքերով ընկերութեամբ քահանայի մը մինչև գերեզմանատուն կրտարուի :

Մեռնողին մարմինը էն քիչը 24 ժամ անթաղ ըկապհեն . այս երջանիկ կանոնը մինչև հիմայ հաղարկելով անձանց կեանքը ազատած է . այս ըսածնիս վրէպէն սա վերջին երկու երեք ամիսներու Փարիզի թաղական Հանդէսներուն մէջ կարդացած օրինակներս . և ահա այս յօդուածս դրել չսկսած կնոջ մը ննջելէն յետոյ արթննալն կարդացի :

Այցաւիմ նաև երբ կմտածեմ որ թէ Պօլսոյ , թէ Հայաստանի և թէ անհամար կողմերու մէջ այս տեսակ ցաւալի օրինակներ դեռ պակաս չեն . բայց Արիւնիան դժբաղդաբար կարող չէ մեր Արեւելեան Ժողովրդոցս այս թշուառ սովորութենէն յառաջ եկած ցաւալի հետեւութիւններն հաստատել , քանի

որ մեռեալ մը շատ անգամ մէկ կամ երկու ժամէն
յետոյ կ'իջալուի , քանի անգամ արդեօք մարած
մարդիկ իբրեւ մեռեալ չարաչար զոհ եղած են ,

Պարիզի որ և իցէ գերեզմանատուն մը մտնե-
լու ատեն անկարելի է որ մարդուս վրայ ահ ու
գող մը չգայ , խորին լռութիւն մը , կարծես թէ ,
մեծ ու պղտիկ քարերն մեռեալներու վրայ կանգնուած
(գերեզմանի քար ըսել կուզեմ , մեղաւ թաշը)
իրարու պաշապան կարգիլն մէկմէկու խաղաղու-
թիւնը շփոթելու . մաքրութիւն խիստ չափազանց ,
մեռեալի մը արարողութիւնը լմնալէն յետոյ գե-
րեզմանի պաշապաններն անմիջապէս կ'մաքրեն թա-
ղին բոլորտիքը : Վերեզմանատունը (Պարիզի) իրենց
ամեն տեսակ կատարելութիւններովն մարդս կ'զմայլե-
ցնեն . ներս մտնողն լռութիւնը նկատելով կ'աղբի
ու կ'սարսափի և չեմ կարծեր ալ որ հոն մոնողին
խիղճը չուզի , չփախարի սրտի մաքրութեամբ հոն
պտտելու , հոն գտնուող մարմնոց խաղաղութիւնը
չխռովելու . մաքրութիւնը տեսնելով բարեկամին ,
ծնողաց , զաւկին , եղբոր քրոջ մահուան տխուր
յիշատակներն որչափ զինքն կտրամեցնեն դարձեալ
կ'մխիթարուի . գոյնզգոյն և տեղւոյն յարմար խո-
ժոռագէմ ծաղիկներն , ու ծառոց գեղեցիկ՝ բայց
ահուելի շաքըն տեսնելով գոհ դուրս կ'ելլէ :

Թաղման հանդէսն լմնալէն յետոյ անմիջապէս
դռներն կ'գոցեն , այսու ամենայնիւ , ուլ որ ալ ու-
ղէ կրնայ պտտիլ պաշապանին իմաց տալով :

Հոն գտնուած շիրմաց վրայի ձեռագործներն
կցուցնեն թէ Վաղղիա արդարեւ փառաւորութեան
արժանացած է :

Եւհա այս համառօտ նկարագրութիւնն ընելէ
յետոյ կ'հարցնեմ ընթերցողացս թէ այս տեսակ գե-

րեզմանատուններն պատող հայ մը իրեններուն հետ
բաղդատելով ի՞նչ կըլլայ, անշուշտ տխուր հառա-
չանքէ զատ ուրիշ բան չմնար. բայց ես միայն ասով
գոհ չըլլալով ուզեցի այս « Եղուածս դիտողու-
թեամբս հրատարակել իմ սիրելի ազգայնոցս ուշա-
գրութիւնը դրաւել վաւաքելով :

Յիրաւի չենք կարող եթէ ուզենք ալ հիմա-
կուհիմայ մերիններն ալ Եւրոպացւոց նմանցնել,
բայց շատ տեսակ փոփոխութիւններ կրնամք ընել,
և զորոնք ընելու համար ոչ այնչափ աշխատութեան
կկարօտիմք, կամք միայն բաւական է, և ի՞նչու չու-
նենամք այս կամքը, քանի որ ըրածնիս և ընելիքնիս
դարձեալ մեր վախճանին համար է, զի եթէ այսօր
մեր եղբօրը, ազգականին ծնողաց համար է, չէ՞
որ մենք ալ օր մը անոնց ծոցը պիտի երթանք :

Արեւի ընթերցող, Պարիզի վերոյիշեալ այն տե-
սակ գերեզմանատուններն պատելու ատենս աչքիս
առջև բերի մերիններն. բաղդատութեանս մէջ ամե-
նէն ցաւալին գտայ Իւսկիւտարինը. այս վերջինը կը
սեմ, ուսկից եթէ ոչ ամեն օր, սակայն գրեթէ
շաբաթն մէկ քանի անգամ անցնելովս գերեզմանա-
տան մը չվայելիլիք զանազան տեսակ կէտեր կդիտէի
այնքան ուշադիր էի այս մասին որ կուզէի սովորիլ թէ
աւելի որ ազգէն իրենց տուններնուն աղտեղութիւն-
ները (չօրչօր) կթափէին, ասոր համար մէկ քանի
առաւօտ կանուխ արշալոյսին ելլելով կտեսնէի ցաւօք
սրտի որ նախ հայազգիներն կսկսէին :

Յիրաւի ցաւալի է Իւսկիւտարի գերեզմանատան
վիճակը. հոն կտեսնուին աղտեղութեանց ամեն տե-
սակները, այնքան հասարակաց տեղի եղած է որ ալ
երթալով ոչ քար մնացեր է և ոչ ծառ. գինովու-
թիւն, ամեն տեսակ մոլութիւն հոն կհատարուին :

միանգամայն տեղի զբօսանաց և հանգստեան . օրհնուած թեան տեղ սարսափելի հայհոյութիւնք . չեմ գիտեր թէ արդեօք ինչո՞ւ այսպէս անտարբեր մնացեր են և կ'մնան մեր Եկեղեցականները , կարծեմ այս մասին Արևիկիոյ և ոչ մէկ խօսք մը ըսելիք ունին , զի Իւսկիւտարի Քահանայից շատերուն հետ մէկտեղ հոն սուրճ խմելու ցաւալի բախդն ունեցած եմք , կարծեմ ասոնց ամենուն ալ դէմն առնելու համար բաւական պիտի ըլլայ այն երկու սրճանոցներն բոլորովին ոչընչացնել , գոհ ըլլալով անոնցմէ առաջ եկած եկամուտն կորսնցնելով . և ինչո՞ւ դժգոհինք Աղդի մը պատիւը 8—10,000 զրուշի փոխարինելու :

Այս յօդուածիս մէջ միայն Իսկիւտարի գերեզմանատունն յառաջ բերելովս , Աթթերցոյդք կամ աւելի ևս Իսկիւտարցիք չհասկնան որ Արևիկան որ երբէ նպատակաւ մը զիրենք բամբասել կուզէ , մեր յօդուածը ընդհանուրին համար է , և ոչ միայն Պլսոյ :

Երանի էք ինչ նպատակնուս հասնէնք :

ԱՂԳԱՅԻՆ

Իերկրութեամբ կիմանամք թէ մօտերս Արմաշու վանքին մէջ տպարանի մը հաստատութեան ձեռնարկութիւն եղած է Գեր . Տեղապահ Սրբազան Հօր Զնորհին և յիշեալ վանքին միաբաններէն արժ . Տ . Գէորգ վարդապետի հոգաբարձութեամբը :

Արդէն Արմաշ փոխադրուած են մամուլը և ուրիշ կարևոր սպասները : Գիրքն ալ ապսպրուած են Տպագրապետ Պ . Ուսուէն քիւրքճեանի :

Յուսով եմք որ այս ստույգ անարական աս-

տատութեան արդիւնքն քիչ ժամանակէն աղդովին վայելելու բարեբաղդութիւնը պիտ'ունենամք :

Ազգային վանօրէից պատուարժան միաբանութեանց հետզհետէ ցցուցած այսպիսի դովելի շարժմունքները կլնուն զմեզ անչափ ուրախութեամբ և յուսով մեծամեծ արդեանց յապագային , որովհետեւ այս և ասոր նման ձեռնարկութիւնք կապացուցանեն թէ վանական միաբանութիւնները սկսած են իրենց պարտքը ճանաչել և կատարել , որ ունին առ Ազգն , և որոց կատարման միջոցաւ միայն կրնան արժանի ըլլալ ընդհանուր Ազգիս սիրոյն համակրութեանը , և հետեւաբար կվերջանան այն ամեն գանդաւանդներն , որք ցարդ տեղին ունեցած են այլ և այլ հրատարակութեանց միջոցաւ ի նախատինս ազգային վանականութեան և ի մեծ ցաւ Ազգիս :

Իւսկիւտարի Աշխարհի թաղին Հայկաղեան առևտրական Ընկերութիւնը ըստ դրամադրութեան իւր հիմնական կանոնաց՝ մինչև հիմա ունեցած շահուն հարիւրին տասը 1000 զուշ յիշեալ թաղին աղքատացն ու դպրատանցը բաժին հանեց քանի մը շաբաթ յառաջ : Ըսկէց զատ Ս . Խոսէի տօնին ալ 600 զուշ հացափին բաշխած է թաղին կարօտեւորը :

Հրապարակաւ շնորհակալ ըլլալով յիշեալ բարեսէր՝ ընկերութեան , կիսափաքիմք որ ուրիշ թաղային ընկերութիւններ ալ փութան կատարել իրենց պարտքըն , որ անշուշտ ունին առ թաղն , և մերթառ ուրիշ թաղեցիս և գաւառաբնակ կարեւոր պարագայներու մէջ : Այժմ՝ կարեւոր պարագայ մը կայ , որ է Պրոսաբնակ ազգայնոց դառն վիճակը . անոնք անցեալները պատահած աղետալի հրկիզութեան երե-

աէն տառապեալ աղբային օղնոյ ձեռքերու կաշտան :
 Խեղճ'երն զր' թէ ժամէ ի ժամ թշուառութենէ
 ի թշուառութիւն կգահալիւ ին . հրգեն , փոթորիկ ,
 երկրաշարժ հետզհետէ իրարու կ'աջորդեն . ձմեռը ,
 ցուրտն ու անքնակ ըլլալնին ահ ու սարսափ կ'առաջա-
 ունէ իրենց . արգարե այս անուր պարագան է , որ
 պէտք է վերսկի զթոռ ընկերութեանց ուշադրու-
 թենեն :

Ահի քանի կիւրակէ զբոսարանները ժողոված
 առնենիս եթէ անգամ մ'ալ այս եղկելեաց համար
 ձեռուընիս գրպաննիս իջեցնենք՝ քիչ մտխմբած
 լենք ըլլար զանոնք , և միանգամայն կատարած կըլ-
 լալք մարդասիրութեան ու ազգասիրութեան անզա-
 նալի պարտիքն :

Ըրժանայարդ 9 . Գր . Չիլինկիրեանի շարա-
 գրութեամբ և տնօրինութեամբ Օմիւռնիոյ մէջ
 հրատարակուող " ծաղիկ " անուն տանտերայ Հան-
 դէսը , որ եօթն ամիսի չափ ժամանակէ ի վեր դադ-
 րած էր , բարձրագոյն հրամանաւ վերստին հրատա-
 րակուիլ սկսաւ աւսոյն 1 էն :

Յիշեալ Հանդիսին օգտակարութեանն ու պատ-
 ուականութեանը վրայ խօսիլ աւելորդ կհամարիմք :
 Ընթերցասէր աղբայինք արգէն տեսած են զանի և
 գիտեն թէ սրբափ բաջալերութեան արժանի է :

Ահրատարակուի ամեն ամսոյ 1 , 10 և 20 ին : —
 1) Եցամսեայ գինն է 2 , մէծիւ : Օմիւռնիայէն դուրս՝
 3 մէծիւ :

Ըրժանայարդ Շարագիրն շնորհակալ կըլլայ
 նախկին առ ժամանակեայ Արշութեան և առանձինն՝
 մեծ . Բարունակ 9 էին , Օտեան Գրիգոր և Սար-

բաժնան Յարութիւն մեծ . Լֆէնտիներուն , որոց ջանիւքը պէտք եղած արտօնագիրն ստացեր է Բ . դռնէն :

Մեր ևս շնորհակալ կըլլամք յիշեալ մեծապատիւ անձանց , և կիսափաքիմք որ սիրելի ազգիս մէջ որ յօրէ շատնան արգիւնաւոր խմբագրութեանց յարգը ու անոնց պաշտպանել գիտցող ազգայինք : Ընանկներն ազգային լուսաւորութեան սատարող Մեկնեաներ ըսուելու , և յաւիտենական փառաւոր յիշատակաց արժանի կըլլան :

Ըսիոյ հայաբնակ դաւառաց շատերէն մեր յարգոյ Թղթակիցներն հետզհետէ ուրախառիթ լուրեր կհաղորդեն մեզ ի մասին գործադրութեան ազգային Սահմանադրութեան : Ըսոնցով , կտեղեկանամք թէ դաւառաբնակ ազգայինք ալ մեծաւ անձկանօք կըսպասեն նոր Գործադիր յանձնաժողովոյ իրենց ուղղելիք հրահանգին :

Յայտնի է թէ արդէն քանի մը դաւառ սկսած են գործադրել ազգային Սահմանադրութիւնը ըստ հրահանգի հրաժարեալ գործադիր յանձնաժողովոյ :

Ըստ շաբաթ եկած նամակէ մը կտեղեկանանք թէ Եւդոկիա (Թոգագ) ալ ձեռնարկեր է յիշեալ փափաքելի գործադրութեան : Ընտրեր են ( ) բնական ժողովն , որուն պաշտօնը պիտ'ըլլայ պէտք ժողովոց հաստատուելուն հոգ տանիլ ,

Եւդոկիայեւոց շնորհակալ կըլլամք հրապարակաւ ինչպէս նաև ուրիշ ասոր նման դաւառաց ազգայնոց , որ ճանչելով օրինաւորութեան յարդն , չեն դլար հետեիլ անոր :

Կյաւելու Թղթակիցն թէ Եւդոկիացիք բազմա-

Թիւ ստորագրութեամբ խնդրեր են ազգային Վարչութենէն որ Եւդոկիոյ Ս . Ոսկեքերանի վանուց վանահայր ճգնաւորեան արժ . Տ . Յակոբ Օ . վարդապետն առաջնորդ կարգուի իրենց , որուն ազգասիրական ջանիւքն և եռանդեամբը կ'յուսան իրենց հայրենեաց առաւել բարեկարգութիւնն ու շինութիւնը :

Քաջայոյս եմք որ բարեխնամ Վարչութիւնը կը արեւհաճի փութով կատարել յիշեալ ազգայնոց օրինաւոր խնդիրը :

Ուսումնասէր անձ մը (անունը ծածկել պատուիրած է) Հանդիսէս հինգ օրինակ յառաջիկայ տարւոյն սկիզբէն կնուիրէ հետեւեալ տեղերուն՝ այսինքն Սերաստիոյ Ս . Կշան , Ս , Հրեշտակապետ . Ս . Բստուածածին վանքերուն , և Ս . Բստուածածին ու սուրբ Սարգիս եկեղեցեաց քահանայից :

Թէ աս և թէ ուրիշ պատուարժան անձանց ըրած նուէրներն և հետեւաբար մեզ եղած ձեռնտրութիւնը Հանդիսիս միջոցաւ ուրախութեամբ հրատարակելով՝ երբէք մտքերնուս անգամ չենք անցընէր՝ ամբարտաւանիլ թէ այս ամենուն պատճառը մեր Հանդիսին օգտակարութիւնն է , այլ կսիրեմք խոնարհամտութեամբ խոստովանիլ թէ զմեզ քաջալերելու և մեր ձեռնարկութիւնը օր յօրէ ըստ ամենայնի յառաջացընել երկասիրելու յորդորելու համար է , և արդարեւ մեզի համար ասոնցմէ աւելի քաջալերութիւն չկրնար ըլլալ , որովհետեւ ասոնք կ'մխիթարեն զմեզ մինչև ցարդ տեսնուած խուճման հաճոյ և վճատեցուցիչ դէպքերու մէջ , որ ամեն օր ալ անպակաս են : Կնայիս մինչև այսօր , որ

այս երրորդ շրջանին մետասաներորդ ամիսն է, Հանգիսիս 21 Թիւն ընդունող և բաժանորդաց տեսարակին մէջ նշանակուած մէկը վերջապէս առանց կարմրելու Հատուցանէր քսան դրուշն, և Թիւերն ետ ուղուած ատեն՝ « չկայ, ո՞վ գիտէ ի՞նչ է, կամ տղայքը պատուեր են » ըսելով անարգանքը կճամբէ խեղճ գործակալը։ Հմտածէր անդամ մը թէ մինչև Հիւսիս քսան և մէկ անգամ ոտքը տարեր են, տասն անգամի չափ քսան դրուշն ուղելու դացեր են և « այսօր վաղը » ըսելով բաւական խաբեր է. այլ կմերժէ, կվանտէ. ինչ խղճմտանք։ Վան ալ որ յառաջիկայ տարւոյն մէջ ալ անգին հոգար մը մեղին չտալու նամար այժմէն կծանուցանեն չուղելին։ դաս մը մարդիկ ալ իրենց քմացն ու կամացը չպատասխանող խորհուրդ մը, դազալար մը տեսնելով Հանգիսիս Թիւերէն մէկուն մէջ ասդին անդին քսութեամբ նախատեղէն ու բամբասեղէն ետքը իրեն Թէ Թոյն մ'ըլար, կհեռացնեն իրենցմէ և ուրիշներն ալ կըստիպեն իրենց հետեիլ։ Արդապիտ մ'ալ նախորդ Թիւէն սկսելով չուղէր, կարծեմք Թէ այն Թուղին սիկառի Թուղի մը վրայ յայտնած ցաւերնիս զինքը վիրաւորեր է. . . . ցաւալի պարագայներ։ Վան ուրիշ դէպքեր ալ, բայց չեմք ուղեր ամենն ալ մէջ բերելով տողեր լեցնել, այսչափն ալ ըսելուս պատճառը խնայել է Թէ այսպիսի դէպքերու եթէ չյաջորդեն քաջաւերական ձեռնադուրԹիւներ, արդարեւ անհնարին է մեր այս ձեռնարկութեան վայրկեան մը շարունակութիւնը։ Այո, կշարունակէ Հանդէսս, և պիտի շարունակէ առանց խափանելու ոչ այլ խիւր, այլ ճշմարիտ ուսումնասիրաց քաղցր օգնականութեամբն ու շնորհիւր. ուստի ինչպէս կըրնանք լուր Թեամբ անցնիլ, շնորհակալ չըլլալ այս

պիտիներու , և մեր Հնրհապարտութիւնը չխոստովա-
նիլ հրապարակաւ մինչդեռ հրապարակական ծանրա-
բեռն երկասիրութեան մը յառաջադիմութեանը հո-
գանդակէն :

Ընտրյա մէկին “ ձայն ընկերասիրական ” և
տառնին “ մուսայք մասեաց ձայն ընկերասիրական ”
անունով նոր հրատարակուած տասնօրեայ հանդէսն
հասարակութեան հետեւեալ ծանուցումը կընէ իր
Ձգ. թուովն :

“ ( ) Եւրոպայի բարեմեծալիքն մեզ ամեն կերպ դաստի-
առնելէն պիտի լինի . ուր ինչ կարելի ռասանել իմաց գաւ
մեղ . ԱՄԵՆ ԼԵՋՈՒՍՏ , ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՏ , ՌԻՍԿՆԱՏ , և
ԱՐԷԼԵՍՏԻՏ դաստիարակէր պարբերաբար ունիմք ”

Ըստ ծանուցման համեմատ հետագայ լեզու-
ներէն , գիտութիւններէն , ուսմունքներէն և ար-
հեստներէն սովսել ուզողները կհրաւիրեմք յիշեալ
գրասենեակը :

Ուսմունք , գիտութիւնք և արհեստք՝

Պատմութիւն քաղաքական և բնական . պատ-
մութիւն երկնից , մէտէօրայից , երկրի , ծովու ,
հանքաց , բուսոց , կենդանեաց և տարերց . էակա-
բանութիւն . բնական և տեսական աստուածաբանու-
թիւն . հոգեբանութիւն . տրամաբանութիւն . տպա-
գրութիւն . ուղղագրութիւն . քերականութիւն . բա-
նագատութիւն . հոնտօրութիւն . տաղաչափութիւն .
իրաւագրիտութիւն . վաճառականութիւն ներքին և ար-
տաքին . բնաբանութիւն ընդհանուր . պարզ չափա-
բնութիւն . գրահաշիւ տարրական , անհունական ,
տարրերական , ամբողջական . երկրաչափութիւն .
գիւղերական ճարտարապետութիւն . երկրաչափու-

թիւն բարձրագոյն . մեքենականութիւն . ջրագորութեանական մեքենաբանութիւն . նաւուղղութիւն . կենդանաբանութիւն . անդամազննութիւն պարզ և բազադրեալ . մարդակազմութիւն . բժշկութիւն . մարմնամարդ.ք . աստաբանութիւն . վիրաբուժութիւն . գեղագործութիւն . պայտառութիւն . ձիաւարժութիւն . որսորդութիւն . աստղագիտութիւն . տիեզերախօսութիւն . բուսաբանութիւն . երկրագործութիւն . հանքաբանութիւն . տարրալուծութիւն . մետաղագործութիւն . բանաստեղծութիւն սրբազան , արտաքին և պատմական , վիպասանութիւն . վէպք . ողբերգութիւն . կատակերգութիւն . հովուերգութիւն . երաժշտութիւն տեսական , ձայնական և գործիական . նկարչութիւն . արձանագործութիւն . քաղաքական ճարտարապետութիւն . փորագրութիւն , ևայլն :

Երգութ՝

Հայերէն . սանկրիտ լեզու . տաճկերէն . արաբերէն . պարսկերէն . լատինարէն . իտալերէն . գերմաներէն . դաղղիարէն . անգղիարէն . յունարէն . հրէարէն . սպանեօլերէն . սլաւերէն . ռուսերէն . մոլտաւերէն . չինարէն . քաղղէարէն . ասորերէն . եթովպերէն . հոլանտերէն . հունգարերէն . բուլղներէն , չուէտերէն , ևայլն :

Ըստ դասարանը հաստատուած է Օգնձիրլի խանի վերնայարկի 19 թիւ սենեակը :

Սահմանագրութեան 44դ յօդուածին համաձայն չորս տեսուչ խորհրդոց և երեք մատակարար հոգաբարձութեանց բնտրութիւնները լմնցան անցեալ ուրբաթ օր : Ըսոնցմէ երեքը հրատարակեցինք նախորդ թուով : Ըհաւաստիկ մնացած չորսն :

Տնփեսայն Խորհուրդ

Ըսլանեան Մանուկ աղա

Կիւմիւշճի Դասպար աղա

Չարազեան Յակոբ աղա

Մանուկեան Մանուկ աղա
 Եօրտամեան Կարապետ աղա
 Թորոսեան Գրիգոր աղա
 Յովակիմեան Յովհաննէս աղա

Աւերելի Խորհուրդ

Եաղուպեան Եաղուպ Էփէնտի
 Փէշտմաշեան Սահակ աղա
 Գափամաճեան Յարութիւն աղա
 Տէմիրճիպաշեան Ենովք աղա
 Բարունակ Պէյ
 Օտեան Ղշան աղա
 Լամբրեան Մարտիրոս աղա

Եւսեփի Հոգաբարձութիւն

Ջրէնկեան Մկրտիչ աղա
 Եազմաճեան Լեւոն աղա
 Նէվրուզեան Յարութիւն աղա
 Պօշնապեան Սարգիս աղա
 Հարենց Լարաճամ աղա
 Թագւորեան Յարութիւն աղա
 Սէմէրճեան Գրիգոր աղա :

Կրակայ Հոգաբարձութիւն

Տէր Գրիգոր Ս. Խաչի յԵսկիւտար
 Տէր Երեմիա Խասգիւղի
 Տէր Սուքիաս Մայր Եկեղեցւոյ
 Անանեան Գրիգոր աղա
 Նորատունկեան Աիմն աղա
 Տէրոյնց Պատուելի
 Մօսիկեան Յակօբ աղա

Հիւանդանոցի Հոգաբարձունքէն Տոբթէօր
 Ռաֆայէլեանի տեղ ընտրուած է երկամսկաճառ
 Լստուածատուր աղան :

Ենչեալ շարաթ յիշատակաց առժանի փառաւոր
հանդէսներ տեղի ունեցան նորնախի սրբազան Պատ-
րիարք Զօր Գահակալութեան բարննան աթիւ :

Լմալոյ 5 ին երեքշաբթի առտու ժամը չորն
Նորին սրբազնութիւնը Այսերական կաւալարու-
թեան կողմանէ սահմանուած Լսեթի Ճէտիտ շոգե-
նաւով Օմիւնիայէն Եէնի գափու հասնելով բա-
րեհաճեցաւ քանի մը ժամ հանգիստ ընել փափա-
ղեան մեծ . Գէորգ ամիրային ծովեզերեայ տունը , ուր
մեծ ընդունելութիւն և մեծահաց կոչուեց մ'եղաւ
Լմիրային կողմանէ : Նոյն օրը ժամը ութին շքեղ
հանգիսիւ Գումգափուլի Սայր Եկեղեցին գնաց և
առանձին աղօթելէն յետոյ Պատրիարքարան ելաւ ,
ուր ազգիս բարձրաստիճան եկեղեցականներն ու բազ-
մաթիւ պատուաւոր աշխարհականներ շնորհաճօրեցին
Նորին Սրբազնութեան ողջամբ գալուստը :

Երկու օր ետքը (7 նոյ) Բնդհանուր ժողովը
գումարուեցաւ : Լինածելի լուծիւն մը պատած էր
ներկայ եղող բոլոր ժողովականներն ու բազմաթիւ
ժողովուրդը : Լտեանը բացուելէն քիչ մ'ետքը սրբ-
ազան Պատրիարք Զայրն եկեղեցին հրաւիրուե-
ցաւ , ուր Սահմանադրութեան հոգ յօդուածին հա-
մեմատ պայմանեալ հրապարակական ուխտն ըրաւ Սահ-
մանադրութեան պատուական ( ) րինագիրքն ի ձեռնին :

Լյս վսեմ՝ արարողութենէն առաջ Տեղապահ
սրբազանի , և ետքը Լմնապատիւ Սրբազան Պատ-
րիարք Զօր կողմանէ հակիրճ՝ բայց նշանակութեան
արժանի խօսքեր տեղի ունեցան , որոնք մեծ ապա-
ւորութիւն ըրին հանդիսականաց վրայ , ինչպէս նաև
ասոնցմէ վերջը առ Նորին սրբազնութիւնն եղած
իմաստալից ուղերձն , զոր կարգաց ( ) տեան մեծ .
Գրիգոր Էֆէնտին ի զիմաց ժողովոյ զիւանին .
Լյսպէս ահա վերջացաւ այս աննման հանգէսն ալ ,
և ընդհանուր Լզգիս սիրելի Գլուխն բազմեցաւ իւր
բարձր գահուն վերայ ի գործադրութիւն իւր
նուիրական ուխտադրութեանը և հետեաբար ի շի-
նութիւն համայն ազգիս :